

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 988 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirishda xitoy va rossiya investitsiyalarining qiyosiy tahlili.....	20
Malikov Numonjon Kamalovich	
Raqamli texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri	26
Sherzod Rajabov, Istora Abdusalomova	
Reducing inequality through human capital development: a comparative analysis of policies in the european union and uzbekistan	30
Iloxmonov Jaxongir Alisher o'g'li	
Hududiy raqamli infratuzilmaning xizmat ko'rsatish sektoriga ta'siri: samarqand viloyati misolida	39
Musinov Dilshod Sultanovich	
Ways to improve quality in hotels through digital technologies	44
N.A. Rakhmonova	
Проблемы и пути внедрения механизма налогового стимулирования центров инновационного роста нового узбекистана.....	48
Умаров Б. С.	
Влияние протекционистской политики на инвестиционные стратегии промышленных предприятий.....	55
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Fiskal siyosat tahlili: aholi bandligi; aholi daromadlari; soliqqa tortish.....	61
Isroilov Boxodir Ibragimovich, Navruzova Farog'at Abdihamid qizi	
Problems in entrepreneurial potential development: a comprehensive analysis of contemporary barriers and challenges	67
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Tijorat banklarida aholi omonatlarining jozibadorligini oshirishning metodologik asoslari va amaliy yo'nalishlari	73
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
To'lov aylanmasining mohiyatini aniqlashda to'lov va to'lov oqimlarining roli.....	78
I.F.Sayfiddinov	
Moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlovchi samarali soliq siyosati.....	83
Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	
Youth, digital finance, and the gig economy in uzbekistan	86
Akmal Boymurodov	
Aktsiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvda qaror qabul qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari	91
Xabibullaeva Shirinxon Tohir qizi	
В условиях трансформации обеспечение развитие образования и нуки в сфере подготовки управленческих кадров	98
Суюнов Дилмурод Холмурадович	
Ипотечное кредитование как инструмент социальной политики в узбекистане	104
Базарова Нигора Равшановна	
Kichik biznes subyektlari tomonidan hudud aholisi bandligini ta'minlashning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari.....	110
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati dinamikasi.....	114
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
Banklarning aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari	118
Elbusinova Umida Khamidullaevna	

Ekologik omillar o'zgarishining dehqon xo'jaliklari yalpi hosiliga ta'siri	123
Otamurodova Dildora Abdukrimovna	
O'zbekiston tijorat banklarining yashil iqtisodiyotdagi o'rni	128
Eshev Furqat A'zamovich, Ibragimova Feruza Axtamovna, Jumanazarova Malika Baxtiyorovna, Raxmatova Mohina Dilmurod qizi	
Использование интеллектуальных технологий в процессе обслуживания клиентов банка	132
Хашимова Дилёра Пахритдиновна	
Innovatsion faoliyatning moliyaviy rag'batlantirish va boshqaruv samaradorligini belgilovchi omil va jihatlari.....	138
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Import tovarlari bo'yicha aksiz solig'ini undirishning nazariy asoslari.....	143
Abdurasulov Murodjon Bahrom o'g'li	
Роль цифровых валют центральных банков в модернизации платёжной инфраструктуры: мировой опыт и перспективы Узбекистана	150
Срожиддинова З.Х., Тухтасинова Д.Н.	
Tijorat banklarida chakana to'lov tizimlarini nazariy asosi.....	155
Sultonov Davronjon Rustam o'g'li	
Tikuv-trikotaj korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishda strategik menejmentning roli	161
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
Ta'lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o'smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O'zbekiston.....	170
Islomova Dilrabo Salomovna	
Iqtisodiy masalalarni matritsalar nazariyasi asosida modellashtirish va python dasturlash tilida yechish.....	175
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna, Namozova Barchinoy G'ayrat qizi, Baxronova Zuhra Otaniyoz qizi	
Pul bozori barqarorligini ta'minlashda tijorat banklarida likvidlikni boshqarish samaradorligi	188
Sattorova Nasiba G'aniyoz qizi	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	192
Akbarjon Iminov	
Аутоиммунные поражения центральной нервной системы, возникающие после стрептококковой инфекции	198
Умарова Саодат Сулаймоновна, Нормакматов Бахтиёр Ботиралиевич	
Iqtisodiyotiga yo'naltirilgan investiyalar tahlili.....	204
Namozov Olim Botirovich	
Creating a favorable climate for investment in agriculture	209
U.I.Djumaniyazov, B.J.Mirzaev	
Davlat ishtirokidagi korxonalarni korporativ boshqaruvni xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	214
F.Djalilov	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy su'g'urta qilish xarajatlarini hisobi.....	222
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
O'zbekistonda bank operatsion xarajatlari buxgalteriya hisobi.....	227
Qurbonova Sitara Vahobjon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari.....	233
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
Пути обеспечения стабильного экономического роста в условиях перехода к зелёной экономике, совершенствования государственной экономической политики и повышения эффективности внедрения принципов цикличной экономики.....	237
Худайбергенова Адалат Негматуллаевна, Убайдуллаев Сирожиддин Жамшидович, Файзиёва Хамида	

Кудратовна, Эшбоев Миржалол Бахромович	
O'zbekiston sanoatining iqtisodiy holatini baholash	241
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari.....	247
Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna	
Soliq tizimida soliq riskini baholash uslubiyoti.....	252
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
Budjetni rejalashtirish tizimida jismoniy shaxslar daromadlari bo'yicha prognozlashni takomillashtirishning metodologik asoslari	260
Babaev Shavkat Bayramovich	
Понятие и сущность денежного потока в системе финансового управления.....	267
Машарипова Шахло Адамбаевна	
Yashil mehmonxonalarda strategik tahlil metodologiyasi	274
Rasulova Nigora Yusupovna	
Цифровая трансформация: новые возможности и современные тенденции в управлении бизнесом и инвестициями.....	279
Баратова Динора Алишеровна	
Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatishning sifati va samaradorligini baholash.....	283
Ikromov Akbar Farhod o'g'li	
Модель внедрения open banking в Узбекистане: предложение на основе международного опыта и локальных особенностей.....	288
Камалов Шухрат Камалович, Аскарова Дилором Хожимуратовна, Баходиров Жасурбек Олёрбек ўғли, Маликов Шохрух Шокирович, Тенгелова Фарангиз Мажид кизи	
O'zbekistonda islom moliyasini joriy qilishning yo'llari	295
Ashurbayev Farrux Alisher o'g'li, Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
AQSH tajribasiga ko'ra eksportni iqtisodiy o'sishga tasiri	299
D.E.Qarshiev	
Iqtisodiyotni tartibga solish orqali aholi farovonligini oshirishning ahamiyati	304
Berdibekov A.	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish va aholi moliyaviy savodxonligini oshirishda inklyuziv molianing ahamiyati.....	308
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Problems of the financial mechanism influence for stable and inertial development of enterprises.....	313
Zaynalov Jakhongir Rasulovich, Alieva Susanna	
Tibbiyot turizmni rivojlantirish va uning salohiyatini iqtisodiy baholashning ilmiy va uslubiy asoslari	317
Vofaxojayeva Dilafruz Marufovna	
Turistik destinatsiyalar va raqamli marketing texnologiyalari orqali turizm barqarorligini transformatsiya qilish	322
Nurmuhammadxon Oppoqqonov	
Kichik va o'rta biznes moliyaviy barqarorligining kambag'allikni kamaytirishdagi ahamiyati.....	327
Djamalov Xasan Numanjanovich	
Qoraqalpog'iston respublikasida turizmni rivojlantirishning tashkiliy va iqtisodiy salohiyatini baholash.....	335
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O'zbekiston turizm sektorida tog' turizmining ulushi.....	343
Alimov Abduvakil Komil o'g'li	
O'zbekiston respublikasida investitsiya faoliyatini moliyaviy boshqarish va bunda xorij tajribasi.....	348
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	

Tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning holati.....	354
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Tadbirkorlik faoliyatida innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasini tanlash va asoslash	358
Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna	
O'zbekistonning xalqaro valyuta-moliya tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini mustahkamlash yo'nalishlari.....	362
Gulmurodova Marjona Olimjon qizi, Turg'unova Zohida Shavkat qizi, Umida Yuldasheva	
Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	367
Bobomurotova Manzura Panji qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlari va qimmatli qog'ozlar bozori o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar	372
Berdaliyev Javohir Jahongir o'g'li	
Farg'ona viloyati mahallalarida tadbirkorlikni va hunarmadchilikni rivojlanishi holati tahlili	379
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
Проблемы охраны окружающей среды и формирования «зеленой экономики»	389
Ёдгорова Мухайё Шухратовна, Иминова Наргиза Акрамовна	
The evolution of passenger transport in uzbekistan and its impact on economic growth.....	392
Naubetova Ziyada Niyet kizi	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish xarajatlarining hisobi.....	397
Kuliboev Azamat Shonazarovich	
Jahon sug'urta amaliyotining O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishiga ta'siri	402
Kuvatova Dinara Anvarovna	
Milliy iqtisodiyotda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati va ta'sir mexanizmlari	406
Abdullayev Zoxid Xolxo'jayevich	
Xaridorlar bilan hisob-kitoblar auditida moliyaviy tahlil usullarini qo'llash xususiyatlari.....	411
Sagimbaev Sultanbek Turdibay o'g'li, Sultamuratov Qallibek	
The function and value of commercial banks in fostering capital market growth	416
Isakov Janabay Yakipbaevich	
Raqamli texnologiyalarning korxonalar risk boshqaruvidagi rolini swot tahlili orqali tadqiq etishning ahamiyati	427
Tojimatov Izzatbek Ikromali o'g'li	
The state and development trends of business process auditing in joint-stock companies in uzbekistan.....	439
Utegenova Sarbinaz Turdimuratovna	
Mamlakatimizda amaldagi budjetlararo munosabatlarning tartibi hisobi, hamda uning ahamiyati	444
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li, Saydullayeva Zeboxon Shukrilla qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	462
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotning mamlakatimizda so'nggi yillardagi oshib borayotgan ahamiyati	467
Bahodirova Mohigul	
Conceptual framework for boosting the financial and economic performance of investment projects in industrial enterprises.....	472
Sarriev Kahraman Ramatullaevich	
Bandlik va ayollar tadbirkorligi	477
Ibodullayeva M.S.	
Mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotini ekonometrik prognozlash.....	482
A'zamov Musurmon Axmadovich, Islomov Javohir	

Eksport siyosatini tadbirkorlik faoliyati rivojlanishiga ta'siri	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich, Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
Aholini ish bilan ta'minlashda qishloq aholisini mehnat salohiyatidan foydalanish.....	492
Noiba Qodirova Maxmud qizi	
Yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda rasmiy bandlik va moliyaviy munosabatlarni rivojlantirish	497
Xalimbetov Farxad Bagibekovich, Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o'g'li	
Analysis of touristic potential and capacity of ecotourism sites	501
Abdurakhmanova Akida Faizulla kizi	
Xorijiy investitsiya ishtirokidagi korxonalarni moliyalashtirishni takomillashtirish.....	509
Salohiddinov Jaloliddin	
Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	516
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	
O'zbekiston va xorijiy davlatlarda aksiyadorlik jamiyatlarining qimmatli qog'ozlar orqali kapital yig'ish strategiyalari	520
Dilnozaxon Muxitdinova	
Iqtisodiy inqiroz paytida korxonalarda likvidlikni boshqarish strategiyalari	527
Abdusalomova Nodira Bakhodirovna, Jabborova Sevinch Xusanovna	
O'zbekistonda islomiy mikromoliyaviy xizmatlar orqali ish bilan bandlikni oshirish istiqbollari.....	532
Mamatkulov Humoyun Bobir-ugli	
Textile enterprises and changing market conditions: integration of demand analysis, trend forecasting and strategic assortment management	536
Ikramova Nodira Burkxon kizi	
Aksiyadorlik korxonalari boshqaruv tizimida korporativ madaniyatni takomillashtirish	540
Umarkhodjaeva Muyassarhon Ganievna, Omanova Nargiza Rustam qizi	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobi va auditini takomillashtirish.....	548
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li	
Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiyotning real sektori korxonalariga kreditlar bo'yicha foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatishda markaziy banklarning qayta moliyalash stavkalarining rolini tahlil qilish	553
Jabbarov Eliboy, Abdullayeva Charos Abdullo qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashda innovatsiyalarning roli va iqtisodiy samaradorligi	558
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Solohiddinov Nuriddin Sirojiddin o'g'li	
Sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish orqali chiqindilarni boshqarish muammosini bartaraf etish yo'llari	563
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li, Hamrokulov Ulug'bek Abdurahmatovich	
Korxonani samarali boshqarishni ta'minlash strategiyalari	567
D.Mutalova	
Masofaviy ta'lim platformalarining qiyosiy tahlili va funksional xususiyatlari.....	571
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Raqamli iqtisodiyotning jamiyat hayotiga ta'siri.....	577
Aripova Ziyoda Xayrullayevna, Nurmuxamedova Tursunoy Usmonovna	
Transportda turistik xizmatlarni boshqarish mexanizmini takomillashtirish.....	581
Tuychiyev Anvarjon Muxtorjonovich	
Ipak yo'lining tarixiy madaniy merosi va hunarmandchiligi: dolzarb muammolar va tadqiqot istiqbollari	584
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	
Eksport faoliyatini rag'batlantirishda institutsional va moliyaviy mexanizmlarning roli.....	589
Umarkulov Kodirjon Maxamadinovich	

Elektron pul evolyutsiyasi.....	595
Marpatov Mavlonxon Dadashevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida sanoat korxonalarining roli.....	600
Nasullayeva Yoqutoy Nasim qizi	
O'zbekistonda turizm marketingi va raqobatbardoshligini oshirish	606
Ikramova Nasiba Axmadovna	
Kambag'allikni qisqartirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	610
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li	
Jamiyatda imkoniyati cheklanganlarning bandligini ta'minlashning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari.....	615
Tilavova Munisa Maxmudovna	
Moliyaviy matematika vositalarining O'zbekiston kredit tizimidagi qo'llanilishi.....	620
Shamsiyeva Nigora Rafiq qizi	
Ecological sustainability in tourism: regional practices and global reflections.....	626
Sayyora Safaeva	
Quyi amudaryo mintaqasida turli darajadagi destinasiyalararo ixtisoslashgan klasterlarni shakllantirish asoslari va ularning o'ziga xos jihatlari.....	631
Doschanov Tangirbergen, Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	
Fine dining restoranlarida marketing strategiyalarining shakllanishi va mijoz jalb qilishda ularning ahamiyati.....	641
Jumaniyazova Sarvinov Mansur qizi	
Soliq to'lovchilarning majburiyatlari bajarilishini kontseptual asoslari va shartlari asoslari xususida.....	644
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
Davlat sektoridagi tashkilotlarda smetalar tuzish tartibi	651
Abdulaziz Norquchqorov Ziyadullayevich	
Качественное развитие рынка труда узбекистана.....	657
Мамадалиева Хафиза Холдаровна	
Kichik biznes subyektlarining aholi bandligini ta'minlash orqali kambag'allik darajasini pasaytirishdagi o'rni.....	664
Maxamadaliyev Boburbek Baxodir o'g'li	
Устойчивое развитие esg-менеджмента: от тренда к фундаментальной стратегии выживания и процветания.....	670
Собирова Нилуфар Бекпулат кизи	
Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi	676
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi	
Qurilish loyihalarini moliyalashtirishning milliy va xalqaro tajribasi	681
Yashin Iboyev	
Xizmatlar sohasida innovatsion muhitni yaratishning dolzarb masalalari.....	687
Kamoliddin Mamatqulovich Ibodov, Jamshid Abduxaliqovich Xolboyev	
Sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini boshqarishda tovar aylanmasi tahlili.....	692
Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda innovatsion faoliyatning moliyaviy va boshqaruv hisobini takomillashtirish masalalari	698
Xushvaqtova Nozanin Nurbek qizi	
Effect of processing on nutrients in tomato products.....	706
Ergasheva Muhabbat Komil kizi	
Asosiy vositalarni davomiy (uzluksiz) baholash.....	710
Kuziev Islom Nematovich, Raxmonov Xurshidbek Shavkat o'g'li	
Sun'iy intellekt: Markaziy banklarni qanday o'zgartirmoqda?	715
Shahboz Qozoqov Ortiqbaevich	

Kichik biznes subyektlarida tashkil etilgan baliqchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarning mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni.....	720
Vazirov Azamat Yoqubjonovich	
Korxonalarining marketing faoliyatini strategik rivojlantirish yo'nalishlari.....	725
Isokboeva Zilola Rustam qizi	
К целям повестки 2030: анализ экономических индикаторов узбекистана	728
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
Современное состояние исследований в области использования цифровых технологий в инвестиционной деятельности	734
Ирмухамедова М.Д.	
Tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayoni, uning imkoniyatlari va xavf-xatarlarini tahlil qilish.....	741
Eshqobilov Ahmat Jovlijevich	
Aholi sonining o'sishi va iqtisodiy infratuzilmaga yuklanish: hududiy tahlil	745
To'rayev Nurbek Baykulovich	
O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va boshqarishning hududiy rivojlantirish strategiyasi	751
Nuraliev Temurjon Erkinjon o'g'li	
O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarda boshqaruv masalalari	756
Ahtamova Mohigul Erkinovna	
Davlat tashkilotlarida ichki audit tuzilmalarini tashkil etishni rivojlantirish	761
Nasimov Fazliddin Sirojevich	
Yashil moliyalashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining roli: imkoniyatlar va xavflar tahlili	765
Isoqulova Munisxon Abdurasul qizi	
Критерии экологичности бренда: как измерить «зеленый» имидж?	769
Носирова Чарос	
Qishloq xo'jaligini innovatsion texnologiyalar asosida boshqarish	775
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
«O'ztransgaz» AJ faoliyatini 2024–2027 yillarga prognozlashtirishda ekonometrik modellar asosida tahlil	784
Sindorov Davlatbek Abdumajid o'g'li, Murodov Sardor Nurali o'g'li	
Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan tibbiy profilaktik ishlar.....	791
Mahmudov Otamurod Hoshimovich, Murtazova Sh.N.	
Xizmat ko'rsatish sohasida elektron tijoratni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili.....	795
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
O'zbekiston chakana savdosi tizimi va uning rivojlanishi.....	806
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
Milliy iqtisodiyotni tartibga solishda davlatning o'rni va maqsadi	812
Amonov Mehriddin Oromiddinovich	
Investitsion faoliyatni amalga oshirishning xorij tajribasi va mamlakatimizda foydalanish istiqbollari.....	816
O'tamurodova Surayyo Shokirjon qizi	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy sifat menejmenti tizimining o'rni.....	822
Asadullina Nailya Ramilevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
Значение искусственного интеллекта в области педагогики на основе мультимедийных приложений	829
Бегалиев Файзали Умаралиевич	
Sog'lomlashtirish turizmida ekologik va ijtimoiy ta'sirlarning sintezi	832
Naimov Saidjon Yusup o'g'li	

Kasbiy ta'lim tashkilotlarida o'quvchilarni raqamli kompetensiyasini baholashning metodologik asoslari.....	835
Maxkamova Zuxra Tursunpulotovna	
Обзор по теме Современные системы управления возбуждение синхронных машин и перспективы их развития (Формирования законов управления).....	841
Алиев Абдор Мураткулович	
O'zbekistonda turizm va servis sohasida davlat- xususiy sheriklik mexanizmidan foydalanish istiqbollari.....	846
Mamayusupova Dilovarxon Begmatovna	
Tijorat banklarida operatsion risklarini baholash va boshqarish tizimini tashkil qilish	850
Jaxongir Rabbimov	
Tomorqa xo'jaliklari faoliyatini tahlil qilishda statistik modellar va metodlardan foydalanish yo'nalishlari.....	855
Turobov Sherzod Alisherovich	
Совершенствование порядка расчёта и взимания НДС в узбекистане: аналитический подход.....	860
Бисенбаев Шарьяр Куанишбай ули	
Mintaqaviy iqtisodiyotda inson kapitalini raqamli transformatsiyalash masalalari.....	864
Yusubboeva Dinora Quadrat qizi	
Iqlim o'zgarishlari va rekreatsiya turizmining kelajagi: muammolar va yechimlar	870
Shaymanova Nigora Yusupovna	
Sirdaryo viloyatining turizm imkoniyatlari va o'ziga xos turizm resurslari.....	875
Tursunova Gulmira Rabbonovna	
Samarqand viloyatida investitsion-innovatsion faollikni oshirish holati va investitsiyalarning tarkibiy xususiyatlari.....	883
Bektemirov Abdumalik Bektemirovich, Axrorov Abbos Aslamjon o'g'li	
Global innovatsion indekslar va o'zbekiston: rivojlanish yo'nalishlari va bosqichlari	889
Bekmurodova Gavhar Adham qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvga raqamli texnologiyalarni joriy qilishning ilmiy-nazariy asoslariga qarashlar	895
Suyunov Dilmurod Xolmuradovich, Xabibullayeva Shirinxon Toxir qizi	
Xalqaro standartlar asosida moliyaviy instrumentlar hisobini va auditini takomillashtirish.....	902
Nuraliyev Behzod Baxtiyor o'g'li	
Внедрение и адаптация исламского банкинга в экономике узбекистана	906
Б.Б.Ахмаджанов, М. С.Шукруллаева, Д.Р.Сафаева	
Kichik biznesning iqtisodiy o'sishni ta'minlashdagi ahamiyatini baholash uslubiyoti.....	911
Ermatov Akmaljon Adxamovich	
"Neyromarketing" asosida o'zbekiston turizm brendi tahlili	916
Narziqulov Elbek Farxod o'g'li	
Xalqaro bozorlarda zamonaviy marketing vositalaridan foydalanish	922
Meliqulov Abduhalil Norinovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar va ularning bank aktivlariga ta'siri.....	929
Saidov Bobir Jiyanboy o'g'li, Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich	
Сущность и причины международных денежных переводов	936
Гимранова О. Б.	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda uzoq muddatli aktivlarning hisobi va auditini raqamli tvn texnologiyasi asosida takomillashtirish imkoniyatlari.....	941
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
Biologik aktivlarning tushunchasi: iqtisodiy mazmuni va mohiyati.....	948
Ziyayev Dilshodjon Salimjonovich	
Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda iqtisodiy siyosatning roli: zamonaviy yondashuvlar.....	953
Xodjayev Jamshid Abduxakimovich	

Аналитический обзор: Развитие корпоративного управления в государственных корпорациях Узбекистана (2015–2025).....	958
Мамаджабов Фарход Бахтиярович	
O'zbekistonda transport infratuzilmasini rivojlantirish karidorlari	968
Nazriyev Umidjon Baxrillayevich	
Aylanma kapital bilan ishlashda samaradorlikni oshirish: korxona moliya siyosatini takomillashtirish yo'nalishlarida data science yondashuvlari	975
Khoshimov Doniyor, Kungratov Ilmurod Kuzibay o'g'li	
Davlat ulushi mavjud bo'lgan korxonalarda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda raqamli transformatsiyaning roli	982
Musurmonov Mehroj Murtaza o'g'li	

Musurmonov Mehroj Murtaza o'g'li

Magistr

Email: mehroj9402@gmail.com

ORCID: 0009-0009-3808-4493

DAVLAT ULUSHI MAVJUD BO'LGAN KORXONALARDA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING ROLI

Annotatsiya: Maqolada O'zbekistonda davlat ulushi mavjud bo'lgan korxonalarda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda raqamli transformatsiyaning o'rni va samaradorligi tahlil qilinadi. Bugungi kunda raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali korxonalar faoliyatida shaffoflikni ta'minlash, operatsion xarajatlarni kamaytirish, moliyaviy oqimlarni optimallashtirish va real vaqtli monitoringni amalga oshirish imkoniyati kengaymoqda. Tadqiqotda korxonalarda ERP, BI, Big Data va moliyaviy analitik platformalarni joriy etish orqali moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlariga bo'lgan ta'sir o'rganiladi. Shuningdek, O'zbekiston Prezidentining tegishli farmonlari asosida davlat korxonalarda raqamlashtirish va transformatsiyani chuqurlashtirish siyosati tahlil qilinadi. Statistik ma'lumotlar, ekspert fikrlari va amaliyotdan olingan holatlar asosida raqamli yechimlarning samaradorligi baholanadi va ilg'or takliflar ishlab chiqildi. Maqola raqamli transformatsiya orqali moliyaviy barqarorlikni ta'minlash bo'yicha ilmiy va amaliy asoslangan tavsiyalarni beradi.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, moliyaviy barqarorlik, davlat ulushi, ERP tizimlari, BI analitika, Big Data, moliyaviy tahlil, real vaqtli monitoring, transformatsiya siyosati, O'zbekiston iqtisodiyoti, davlat korxonalari, moliyaviy texnologiyalar, shaffoflik, hisob-kitob avtomatizatsiyasi, boshqaruv samaradorligi.

Abstract: This article analyzes the role and effectiveness of digital transformation in ensuring financial stability in state-owned enterprises in Uzbekistan. Today, the implementation of digital technologies enables companies to improve transparency, reduce operational costs, optimize financial flows, and conduct real-time monitoring. The study examines the impact of ERP, BI, Big Data, and financial analytics platforms on the financial stability indicators of enterprises. Additionally, the state policy of deepening digitalization and transformation in public enterprises, based on relevant Presidential decrees of Uzbekistan, is analyzed. Based on statistical data, expert opinions, and case studies, the efficiency of digital solutions is assessed and advanced recommendations are developed. The article provides scientifically grounded and practical proposals to strengthen financial stability through digital transformation.

Key words: digital transformation, financial stability, state ownership, ERP systems, BI analytics, Big Data, financial analysis, real-time monitoring, transformation policy, Uzbekistan economy, state enterprises, financial technologies, transparency, automated accounting, management efficiency.

Аннотация: В статье рассматриваются роль и эффективность цифровой трансформации в обеспечении финансовой устойчивости предприятий с государственным участием в Узбекистане. Внедрение цифровых технологий сегодня позволяет повышать прозрачность деятельности, снижать операционные издержки, оптимизировать финансовые потоки и осуществлять мониторинг в режиме реального времени. В исследовании анализируется влияние внедрения ERP, BI, Big Data и финансово-аналитических платформ на показатели финансовой устойчивости предприятий. Также проводится анализ политики цифровизации и углубления трансформации в государственных компаниях на основе соответствующих указов Президента Республики Узбекистан. На основе статистических данных, мнений экспертов и практических кейсов оценивается эффективность цифровых решений и разрабатываются передовые рекомендации. Статья предлагает научно обоснованные и практические предложения по укреплению финансовой устойчивости через цифровую трансформацию.

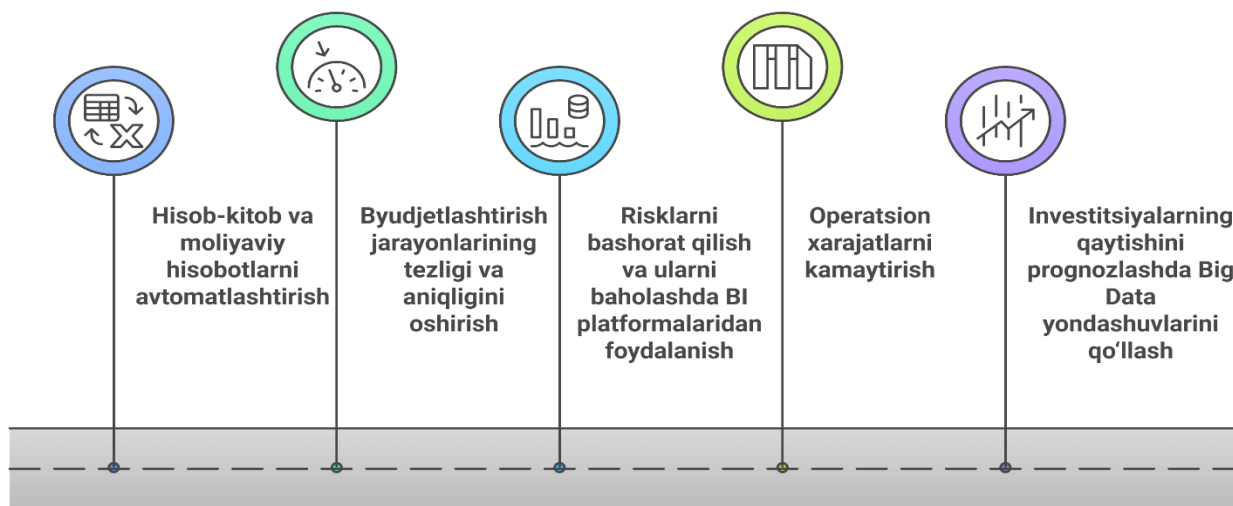
Ключевые слова: цифровая трансформация, финансовая устойчивость, государственная доля, ERP-системы, BI-аналитика, Big Data, финансовый анализ, мониторинг в реальном времени, политика трансформации, экономика Узбекистана, государственные предприятия, финтех, прозрачность, автоматизация расчётов, эффективность управления.

KIRISH

So'nggi yillarda O'zbekiston iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bu davlat ulushi mavjud bo'lgan korxonalarni raqamli transformatsiya qilish orqali ularning moliyaviy samaradorligini va barqarorligini oshirishga qaratilgan. Globallashuv sharoitida korxonalar oldida moliyaviy intizomni ta'minlash, real vaqtli qarorlar qabul qilish, moliyaviy oqimlarni boshqarish, shaffoflikni ta'minlash kabi dolzarb vazifalar turibdi. Bu jarayonda raqamli texnologiyalar, xususan ERP (Enterprise Resource Planning), BI (Business Intelligence), Big Data tahlil platformalari asosiy vosita sifatida maydonga chiqmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan 2020-yil 28-oktabrda qabul qilingan PF-6097-sonli Farmonda shunday deyilgan edi: "Davlat korxonalari faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish, moliyaviy va operatsion jarayonlarni raqamlashtirish — ularning shaffofligi, hisobdorligi va moliyaviy barqarorligini oshirishning asosiy shartidir." Mazkur fikrlar davlat ishtirokidagi korxonalar oldida turgan yangi vazifalarni belgilab berdi. Xususan, moliyaviy ko'rsatkichlar tahlilining real vaqt rejimida amalga oshirilishi, harajatlarni optimallashtirish va investitsiyalarning samaradorligini nazorat qilish uchun raqamli transformatsiya vositalariga tayanish zaruriyati ortmoqda. O'zbekiston Respublikasida 2021-yildan boshlab "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasi doirasida davlat sektori korxonalarida raqamlashtirishga doir muhim islohotlar boshlab yuborildi. Bu strategiyada davlat ulushi mavjud yirik korxonalarda moliyaviy nazoratni kuchaytirish, ularning faoliyatini avtomatlashtirish va boshqaruv samaradorligini oshirishga doir kompleks chora-tadbirlar belgilangan.

Shu nuqtayi nazardan, davlat ulushi mavjud bo'lgan korxonalarda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda raqamli transformatsiya o'ziga xos strategik vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Raqamli texnologiyalar orqali korxonalarda quyidagi yo'nalishlarda sezilarli ijobiy siljishlar kuzatilmogda (1-rasm).

1-rasm. Moliyaviy jarayonlarni takomillashtirish.

Afsuski, hozirda davlat korxonalarining hammasi ham zamonaviy raqamli texnologiyalar bilan to'liq jihozlangan emas. Ayrimlarida hali ham qo'lda yuritiladigan yoki yarim avtomatlashtirilgan tizimlar mavjud bo'lib, bu ularning moliyaviy barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Masalan, o'z vaqtida yetkazib berilmagan hisobotlar, noaniq byudjet rejasi, yoki noto'g'ri prognoz natijasida qarz yuklamasi ortib boradi, bu esa moliyaviy salomatlikka tahdid tug'diradi.

Shu sababli, davlat ishtirokidagi korxonalarda raqamli transformatsiya — bu nafaqat texnologik jarayon, balki moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash uchun zarur bo'lgan institutsional islohotlarning ajralmas qismidir. U strategik rejalarni puxta tuzish, resurslardan samarali foydalanish, real vaqtli monitoring va mas'uliyatli boshqaruvni tashkil etishga imkon yaratadi.

Mazkur maqolada aynan shu yo'nalishda chuqur tahlillar olib borilib, moliyaviy barqarorlikning asosiy indikatorlari raqamli transformatsiya fonida ko'rib chiqiladi. Tadqiqot asosida davlat ulushi mavjud bo'lgan korxonalarda joriy etilgan texnologiyalarning moliyaviy samaradorlikka ta'siri baholanadi, shuningdek, ilg'or xalqaro va mahalliy tajribalar asosida tavsiyalar ishlab chiqildi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli transformatsiyaning davlat ishtirokidagi korxonalar moliyaviy barqarorligiga ta'sirini ilmiy jihatdan o'rganishga qaratilgan tadqiqotlar soni so'nggi yillarda sezilarli darajada

ortib bormoqda. Mahalliy olimlar ushbu jarayonni nafaqat texnologik yangilanish, balki moliyaviy boshqaruv, hisobdorlik va iqtisodiy samaradorlikni oshiruvchi asosiy omil sifatida baholaydilar.

Masalan, iqtisodchi olim S. Jo'rayev raqamli texnologiyalar joriy etilgan davlat korxonalarida moliyaviy tahlil va hisobotlarning aniqligi oshganini ta'kidlaydi: "Raqamli platformalarning joriy etilishi moliyaviy oqimlarning shaffofligini kuchaytiradi, bu esa moliyaviy barqarorlikka bevosita ta'sir qiladi" [1]. G. Soliyeva esa raqamli yechimlar yordamida ishlab chiqarish samaradorligi oshgan korxonalarda moliyaviy foydalilik ko'rsatkichlari o'sib borayotganini yozadi: "ERP tizimi joriy qilingan tashkilotlarda aktivlar rentabelligi (ROA) 10-15% ga ortgan" [2]. R. Toshqulov o'z tadqiqotida raqamli boshqaruv tizimlarining moliyaviy nazoratdagi rolini tahlil qilib, shunday deydi: "Korxonada avtomatlashtirilgan byudjetlashtirish tizimi mavjud bo'lsa, bu xarajatlar ustidan nazoratni kuchaytiradi" [3]. Z. Abdullayeva esa shunday fikr bildiradi: "Big Data asosidagi tahliliy tizimlar korxonalarda kredit risklarini aniqlash va prognozlashda yuqori natijalar bermoqda" [4]. M. Tursunova moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda raqamli vositalarning metodologik ahamiyatiga e'tibor qaratadi: "Raqamli transformatsiya moliyaviy tahlilni oldindan bashorat qilish, trendlarni aniqlash va o'z vaqtida qaror qabul qilishga xizmat qiladi" [5]. B. Usmonov korxonalarda BI tizimlarini joriy etish bo'yicha olib borgan tadqiqotida: "Business Intelligence platformalari foyda tahlilini vizual va statistik asosda ko'rsatib, boshqaruv qarorlarini optimallashtiradi" [6], deya qayd etadi. L. Egamberdiyev raqamlashtirishning tashkiliy va institutsional ta'sirini o'rganib, quyidagicha xulosa qiladi: "Raqamli transformatsiya nafaqat operatsion jarayonlarga, balki korxonaning tashkilot sifatidagi tuzilmasiga ham o'zgarish olib keladi" [7]. D. Masharipov esa quyidagicha fikr bildiradi: "Davlat korxonalarining elektron axborot bazalari moliyaviy tahlil va prognozlash imkoniyatlarini kengaytiradi" [8]. O. Raxmonqulova o'z tadqiqotida avtomatlashtirilgan auditning barqarorlikka ta'sirini tahlil qilib shunday deydi: "Avtomatlashtirilgan audit vositalari moliyaviy xatolarni kamaytiradi va ishonchlilikni oshiradi" [9]. H. Karimova esa ERP va CRM tizimlarining moliyaviy samaradorlikka qo'shgan hissasini quyidagicha ifodalaydi: "Integratsiyalashgan tizimlar hisob-kitoblarning tezligi va aniqligini oshiradi, bu moliyaviy barqarorlikning asosi hisoblanadi" [10]. T. Xolmirzayev esa shunday yozadi: "Raqamlashtirish strategiyasi bo'yicha alohida yo'l xaritalari ishlab chiqilmas ekan, moliyaviy transformatsiya sust kechadi" [11]. I. G'ulomov davlat sektori transformatsiyasida raqamli indikatorlar va moliyaviy tahlil o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganib: "Barqarorlikni baholash indikatorlarini raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish davlat sektorida muvaffaqiyat kalitidir" [12], deya fikr bildiradi. X. Ubaydullayev esa quyidagicha fikr bildiradi: "Moliyaviy barqarorlikni saqlab qolishda axborot xavfsizligi va tizimlar barqarorligi asosiy omillardandir" [13].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot davlat ulushi mavjud bo'lgan korxonalarda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda raqamli transformatsiya vositalarining o'rnini aniqlashga qaratilgan. Tadqiqot metodologiyasi kompleks va tizimli yondashuvga asoslangan bo'lib, unda miqdoriy va sifat jihatidan baholash usullari qo'llanildi. Tadqiqot O'zbekiston sharoitida faoliyat yuritayotgan yirik davlat ishtirokidagi korxonalarda raqamli texnologiyalar joriy etilishi va uning moliyaviy ko'rsatkichlarga ta'sirini aniqlashni maqsad qilgan.

1. Tadqiqot obyekti va predmeti

Tadqiqot obyekti sifatida davlat ulushi 51 foizdan ortiq bo'lgan yirik korxonalar tanlab olindi. Xususan, "O'zbekenergo", "UzAuto Motors", "O'zbekiston Temir Yo'llari" va "Hududiy elektr tarmoqlari" AJlar asosiy obyektlar sifatida tanlandi. Ushbu korxonalar transformatsiya jarayonlariga jalb etilgan, moliyaviy hisobotlari nisbatan ochiq va u yerda raqamli texnologiyalar (ERP, BI, avtomatlashtirilgan moliyaviy tahlil tizimlari) joriy etilgan.

Predmet esa — raqamli transformatsiyaning korxona moliyaviy barqarorligiga ta'sirini baholash va tahlil qilishdan iborat.

2. Tadqiqot usullari

Tadqiqotda quyidagi uslublar birgalikda qo'llanildi:

Deskriptiv tahlil — korxonalarning raqamli texnologiyalar joriy etilganidan oldingi va keyingi moliyaviy ko'rsatkichlari o'rganildi;

Koeffitsiyentlar tahlili — moliyaviy barqarorlikni aniqlovchi asosiy indikatorlar (joriy likvidlilik, moliyaviy mustaqillik, DSCR, ROA, ROE, leverage) hisoblandi;

Tenglamali regressiya tahlili (OLS) — raqamli texnologiyalarning moliyaviy natijalarga bevosita va bilvosita ta'sirini aniqlash uchun foydalanildi;

SWOT-tahlil — raqamli transformatsiyaning kuchli va zaif tomonlarini baholash uchun;

Ekspert bahosi (Delphi usuli) — 10 nafar moliyaviy menejer va raqamli transformatsiya bo'yicha mutaxassislar ishtirokida sifat tahlili o'tkazildi.

3. Baholash mezonlari

Moliyaviy barqarorlikni baholashda quyidagi mezonlar asosiy ko'rsatkich sifatida tanlandi.

1-jadval. Moliyaviy barqarorlikni baholovchi yo'nalishlar va tegishli ko'rsatkichlar

Yo'nalish	Ko'rsatkich
Likvidlik	Joriy likvidlilik koeffitsiyenti
Moliyaviy mustaqillik	O'z mablag'lari ulushi (%)
Rentabellik	ROA, ROE
Qarz yuklamasi	Leverage (Majburiyat / Aktivlar)
Qarzni qoplash imkoniyati	DSCR (Debt Service Coverage Ratio)
Tashqi xavfga chidamlilik	Z-score (modifikatsiyalangan)

Bu ko'rsatkichlarning har biri korxonaning raqamli transformatsiya jarayoniga kirishgandan so'ng qanday o'zgarishga uchragani tahlil qilindi (1-jadval).

4. Ma'lumotlar manbai

Empirik ma'lumotlar 2020–2023-yillar oralig'ida korxonalarning ochiq moliyaviy hisobotlari, O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi va Davlat aktivlarini boshqarish agentligi ma'lumotlar bazasidan olingan. Bundan tashqari, raqamli tizimlar joriy etilgan vaqt va texnologiyalar turi to'g'risidagi ma'lumotlar bevosita intervyu va ekspert suhbatlari orqali yig'ildi.

5. Regressiya modelining tuzilishi

Korxona moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari (y) ga raqamli transformatsiyaning mavjudligi (x_1), operatsion xarajatlar (x_2), investitsiyalar hajmi (x_3), aktivlar aylanishi (x_4), naqd pul oqimi (x_5) kabi o'zgaruvchilar kiritilib, quyidagi umumlashgan tenglama asosida regressiya modeli qurildi:

$$y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \beta_3 x_3 + \beta_4 x_4 + \beta_5 x_5 + \varepsilon$$

Bu yerda:

y – moliyaviy barqarorlik indeksi (kompozit ko'rsatkich);

x_1 – raqamli tizim mavjudligi (0 yoki 1);

x_2 – x_5 – moliyaviy va operatsion o'zgaruvchilar;

ε – tasodifiy xatolik.

Regressiya modelining ishonchliligi R^2 , F-test va p-value ko'rsatkichlari orqali baholandi. VIF (variance inflation factor) orqali multikollinearlik holatlari tekshirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida O'zbekistondagi 4 ta yirik davlat ishtirokidagi korxona misolida raqamli transformatsiyaning moliyaviy barqarorlikka ta'siri tahlil qilindi. Quyidagi jadvallarda raqamli texnologiyalarni joriy etishdan oldingi va keyingi moliyaviy ko'rsatkichlar, texnologiyalar turi, hamda SWOT tahlil natijalari ko'rsatilgan.

2-jadval. Transformatsiya qilingan korxonalarning moliyaviy ko'rsatkichlari (2023)

Korxona	Joriy likvidlilik	Moliyaviy mustaqillik (%)	DSCR	ROA (%)	ROE (%)
UzAuto Motors	1.35	36.4	1.6	5.3	12.1
O'zbekiston Temir Yo'llari	1.28	39.7	1.5	4.2	10.4
Hududiy elektr tarmoqlari	1.42	37.1	1.3	3.7	9.9
O'zbekenergo	1.31	38.8	1.4	4.5	11.3

2-jadvalda raqamli transformatsiya joriy etilgan korxonalarning 2023-yildagi moliyaviy ko'rsatkichlarini aks ettiradi. Ko'rinib turibdiki, barcha korxonalarda joriy likvidlilik darajasi 1.28 dan 1.42 gacha bo'lib, bu ularning qisqa muddatli moliyaviy majburiyatlarni o'z vaqtida qoplash salohiyatini ko'rsatadi. Ayniqsa, "Hududiy elektr tarmoqlari" da bu ko'rsatkich 1.42 bo'lib, bu korxonada operatsion naqd oqim barqarorligini bildiradi.

Moliyaviy mustaqillik koeffitsiyenti ham barcha korxonalarda 36–39% oralig'ida bo'lib, bu qarz va o'z mablag'lar nisbati nisbatan muvozanatda ekanligini ko'rsatadi. Ayniqsa "Temir Yo'llari" AJ da 39.7% ko'rsatkich

qayd etilgan. Bu, raqamli nazorat va moliyaviy boshqaruv tizimlari joriy etilgach, o'z mablag'lar ulushi ortganligini anglatadi.

DSCR ko'rsatkichlari transformatsiya jarayonidan so'ng 1.3–1.6 oralig'iga yetgan bo'lib, bu korxonalar qarz xizmatini to'lashga yetarli naqd oqimga ega ekanligini ko'rsatadi. Transformatsiya ilgari 1.1 atrofida bo'lgan bu ko'rsatkichni 1.5 darajasiga olib chiqqan. Shuningdek, ROA va ROE darajalari ham sezilarli yaxshilangan.

3-jadval. Transformatsiyagacha va keyingi moliyaviy ko'rsatkichlar taqqoslamasi

Ko'rsatkich	Transformatsiyagacha	Transformatsiyadan so'ng
DSCR	1.1	1.5
Leverage	0.61	0.52
ROA (%)	3.2	4.7
Operatsion foyda	1 750 mlrd so'm	2 350 mlrd so'm
Naqd oqim	1 600 mlrd so'm	2 080 mlrd so'm
Sof foyda	1 050 mlrd so'm	1 440 mlrd so'm

3-jadvalda transformatsiyagacha va transformatsiyadan so'nggi moliyaviy ko'rsatkichlar o'zaro taqqoslangan. Raqamli tizimlar joriy etilgandan so'ng:

DSCR 1.1 dan 1.5 gacha ko'tarilgan;

Leverage 0.61 dan 0.52 gacha kamaygan (bu o'z mablag'lar ulushi ortganini bildiradi);

ROA 3.2% dan 4.7% gacha oshgan;

Operatsion foyda 1750 mlrd so'mdan 2350 mlrd so'mga ko'tarilgan;

Naqd oqim 1600 mlrd so'mdan 2080 mlrd so'mga yetgan.

Bu natijalar raqamli transformatsiyaning moliyaviy barqarorlikka bevosita ijobiy ta'sirini ko'rsatmoqda.

4-jadval. Raqamli texnologiyalar turi va joriy etilgan korxonalar

Texnologiya	UzAuto Motors	Temir Yo'llari	Hud. elektr tarmoqlari	O'zbekenergo
ERP	Bor	Bor	Bor	Bor
BI platforma	Bor	Yo'q	Bor	Bor
Big Data	Bor	Bor	Yo'q	Bor
CRM	Bor	Yo'q	Yo'q	Yo'q
Moliyaviy analitika	Bor	Bor	Bor	Bor
Avtomatlashtirilgan audit	Yo'q	Bor	Bor	Bor

4-jadvalda joriy etilgan texnologiyalar tahlil qilingan. "UzAuto Motors" to'liq ERP, BI, Big Data va CRM tizimlarini joriy etgan bo'lsa, "O'zbekiston Temir Yo'llari" esa moliyaviy analitika va avtomatlashtirilgan audit bilan mustahkamlangan. Ko'rinadiki, texnologik qamrov keng bo'lgan korxonalarda moliyaviy natijalar yanada ijobiy bo'lgan.

5-jadval. SWOT tahlil – raqamli transformatsiyaning moliyaviy barqarorlikka ta'siri.

Kuchli tomonlar	Zaif tomonlar	Imkoniyatlar	Xavf-xatarlar
Xarajatlarni kamaytirish	Texnik tayyorgarlik pastligi	Kapital samaradorligini oshirish	Kiberxavfsizlik muammolari
Real vaqtli monitoring	Xodimlar malakasining yetishmasligi	Sarmoya jalb qilish imkoniyati	Texnologik nosozliklar
Nazoratning kuchayishi	Byurokratik to'siqlar	Raqobatbardoshlikni oshirish	Qonunchilikdagi uzilishlar

5-jadvalda SWOT tahlil asosida raqamli transformatsiyaning moliyaviy barqarorlikka ta'sirini ko'rsatadi. Kuchli tomonlar qatorida:

Xarajatlarni kamaytirish: avtomatlashtirilgan tizimlar inson resurslariga tayanishni kamaytirib, operatsion xarajatlarni qisqartiradi;

Real vaqtli monitoring: moliyaviy ko'rsatkichlar o'zgarishini kuzatish orqali tezkor boshqaruv qarorlari qabul qilinadi;

Nazoratning kuchayishi: BI tizimlari orqali har bir harajatni tahlil qilish va optimallashtirish imkoniyati yaratiladi.

Zaif tomonlar sifatida esa:

Texnik tayyorgarlik pastligi va xodimlar malakasining yetishmasligi asosiy to'siq bo'lib qolmoqda. Shuningdek, byurokratik to'siqlar raqamlashtirish tezligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Imkoniyatlar sifatida:

Kapital samaradorligini oshirish, sarmoya jalb qilish, hamda raqobatbardoshlikni oshirish imkoniyatlari kengaymoqda.

Biroq kiberxavfsizlik, texnologik nosozliklar, va qonunchilikdagi uzilishlar xavf-xatarlar sifatida aniqlangan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Davlat ulushi mavjud bo'lgan korxonalarda raqamli transformatsiya jarayonining moliyaviy barqarorlikka ta'siri so'nggi yillarda amaliy va nazariy jihatdan dolzarb mavzuga aylangan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ERP, BI platformalari, Big Data analitikasi va avtomatlashtirilgan audit kabi raqamli texnologiyalar korxonalarda moliyaviy intizomni mustahkamlash, operatsion xarajatlarni kamaytirish va qaror qabul qilish mexanizmlarini tezlashtirishga xizmat qilmoqda. Transformatsiyadan keyingi statistik ko'rsatkichlar DSCR, leverage va operatsion foyda kabi indikatorlarda ijobiy siljishlar yuz berganini isbotlamoqda. Ayniqsa, korxonalarda real vaqtli monitoring, shaffof moliyaviy hisobot yuritish va boshqaruvning raqamli asosda olib borilishi moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim vosita bo'lmoqda. Biroq texnik bazaning sustligi, xodimlar malakasining yetishmasligi va kiberxavfsizlikka oid muammolar transformatsiya jarayonining sekinlashuviga olib kelmoqda. Shunga qaramay, mavjud imkoniyatlar – kapital samaradorligini oshirish, investorlar ishonchini kuchaytirish va ichki nazorat tizimini mustahkamlash orqali bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish mumkin. Shu bois, raqamli transformatsiya nafaqat texnologik yangilanish, balki davlat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda strategik vosita sifatida qaralishi zarur. U moliyaviy xavflarni boshqarish, aktivlardan samarali foydalanish va hisobdorlikni kuchaytirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Jo'rayev S. — "Davlat korxonalarida raqamlashtirish va moliyaviy tahlil". T.: Iqtisod-Moliya, 2021.
2. Soliyeva G. — "ERP tizimlarining rentabellikka ta'siri". Iqtisodiyot va innovatsiyalar, 2022.
3. Toshqulov R. — "Avtomatlashtirilgan byudjetlashtirish tizimlari". TDYUU ilmiy axborotlari, 2021.
4. Abdullayeva Z. — "Big Data texnologiyalari asosida risklarni baholash". IQTISOD, 2023.
5. Tursunova M. — "Transformatsion moliyaviy tahlil uslublari". Iqtisodiyot nazariyasi, 2022.
6. Usmonov B. — "BI tizimlari va boshqaruv qarorlari". Moliyaviy islohotlar jurnali, 2020.
7. Egamberdiyev L. — "Korxona tuzilmasi va raqamli o'zgarishlar". Toshkent: IQTISOD, 2022.
8. Masharipov D. — "Elektron axborot bazalari imkoniyatlari". TDIU ilmiy to'plami, 2021.
9. Raxmonqulova O. — "Avtomatlashtirilgan audit amaliyoti". Hisobotlar sharhi, 2022.
10. Karimova H. — "ERP va CRM tizimlarining moliyaviy ta'siri". Texno-Moliya, 2021.
11. Xolmirzayev T. — "Raqamlashtirish strategiyalari". Davlat boshqaruvi, 2023.
12. G'ulomov I. — "Indikatorlar orqali moliyaviy transformatsiya". Iqtisodiy fikrlar, 2020.
13. Ubaydullayev X. — "Axborot xavfsizligi va moliyaviy barqarorlik". T.: Iqtisod, 2023.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>